

Verkondiging zondag 13 maart 2011
Eerste zondag van de Veertigdagentijd
Gereformeerde Kerk van Loosdrecht
ds. Stefan Dijkhuizen

Verkondiging:

Geliefden van onze Heer,
iedereen heeft waarschijnlijk net al naar deze afbeelding gekeken.
Toch zou ik iedereen willen vragen om er nog eens goed naar te kijken.
Wat zie je nu eigenlijk?

Vorige week bekeken we in de gesprekskring rondom kunst en
Bijbelverhalen dit schilderij. En net als in deze kring, wil ik beginnen met
een paar minuten 'kijktijd'. Wat zie ik? Wat valt me op, en wat vind ik
mooi, of wat stoort me juist? (2 minuten)

Dit schilderij is van de Vlaamse kunstenaar Gustave van de Woestijne. Hij
schilderde het in 1939. Het is best een groot schilderij, ongeveer 1.20 bij
1.70m, en hangt in een museum in Gent.

Het heet 'Christus in de woestijn'. Ik zal verder niet aan kunstgeschiedenis
doen, maar het schilderij is typerend voor deze schilder. De eenvoud, de
kleurvlakken, de nadruk op de ogen, de details van de handen. Ook
straalt het onmiskenbaar iets uit van inkeer en meditatie, het is haast
mystiek te noemen hoe Jezus hier is afgebeeld.

We hebben net ook geluisterd. Het 'Lied van Christus en de duivel', van
Stef Bos. Het zingt over een duel, een gevecht tussen Jezus en de macht
van het kwaad:

'Ik sta hier in de open vlakte. De nacht die valt en het is koud. De wind
die waait vanuit het noorden. Ik ben hier en ik wacht op jou.'

Met beeld en geluid maken we zo samen een begin van deze
Veertigdagentijd. Met 'zien' en 'horen' gaan we op weg naar Pasen,
vandaag over 6 weken. En omdat het niet zomaar een beginpunt is,
worden we vandaag extra geprikkeld om goed te luisteren en te kijken.
Waar gaat het naartoe? Hoe gaan we op weg?

Het zal de komende zondagen steeds gaan over ontmoetingen. Jezus
ontmoet verschillende mensen op zijn weg naar Jeruzalem. We zullen
horen van onder andere een Samaritaanse vrouw, een blinde man, en van
Lazarus. Soms is het een vertrouwde ontmoeting, dan weer vreugdevol,
en zoals vandaag, een ontmoeting die je liever maar niet zou hebben.

De ontmoetingen vinden steeds op een andere plek plaats. Op een berg,
bij een waterbron, bij de stad. In deze ontmoetingen zal blijken wie Jezus
is, en waar het naartoe gaat. Jezus' ware gezicht wordt duidelijk op weg

naar Pasen. Hij zal een 'gezicht op God' blijken te zijn als straks de Paasmorgen aanbreekt. Sprekend z'n Vader.

Maar zo begint het vandaag dus in de woestijn. Jezus en duivel. Niet erg fijn om met deze ontmoeting op pad te moeten gaan, zou je kunnen zeggen. De woestijn, heet en droog. Levensgevaarlijk. De duivel, eng, duister, het kwaad.

Om te zien wie Jezus werkelijk is, ontmoet hij op weg naar zijn doel, op weg naar zijn bedoeling, eerst de duivel, de grote 'Beproevert'. Net hiervoor is hij nog gedoopt door Johannes in de Jordaan, en klonk een stem uit de hemel: 'Dit is mijn geliefde Zoon'. Eerst moet dus blijken of het waar is, eerst zal dus proefondervindelijk bewezen moeten worden dat Jezus Gods Zoon is.

Om te zien wie je bent, spiegelen wij ons voortdurend aan anderen. Natuurlijk hebben we anderen nodig om gevormd te worden, om doel en zin in ons leven te hebben. Deze ontmoeting van Jezus in de woestijn laat denk ik niets anders zien dat wij eerst onszelf onder ogen moeten zien.

Met andere woorden: We kunnen pas op weg naar Pasen, we kunnen pas anderen ontmoeten, als we eerst onszelf durven te bezien. Onszelf durven te beproeven. Onze beproevingen niet uit de weg gaan, en weten waar het in ons leven dor en droog is.

In de woestijn komt het er op aan. Dat is de plek waar je helemaal teruggeworpen wordt op jezelf. Op het vertrouwen dat het goed komt. Want wat is nu echt belangrijk? Wat is onderweg ballast en wat is bagage, wat is nu hoofd- en bijzaak in mijn leven, in deze situatie?

Iedereen heeft te maken met woestijntijd, iedereen komt wel eens in een woestijn terecht. Als dingen gebeuren waardoor je leven op z'n kop komt te staan, als je leven totaal anders wordt. Wat doet er dan nog echt toe?

Zo ook Jezus. 40 dagen en nachten verblijft hij in de woestijn. Net als Mozes, net als Elia. Als het nieuwe Israël trekt hij door de woestijn heen, op weg naar het beloofde land. Alleen zo kan zijn weg beginnen, eerst moet hij zichzelf zien, proeven. En dan kom je de duivel tegen.

Wij hebben in de loop van de geschiedenis van de duivel een eng monster gemaakt, met dank aan de kerkelijke kunst en het bijgeloof in de donkere Middeleeuwen. Het nieuwtestamentische Grieks gebruikt echter een woordje dat op een heel andere richting wijst: 'Diabolos' staat er, en dat betekent zoiets als: uiteenwerpen, tweespalt, verdeeldheid.

En zo gezien is het begrijpelijk waarom we juist dit verhaal lezen aan het begin van de Veertigdagentijd: Om zicht te krijgen op waar het nu

werkelijk om gaat, hoe het in hemelsnaam Pasen kan worden, zul je eerst jezelf moeten zien.

Wanneer is jouw leven uiteengeworpen? Hoe kun je niet verscheurd zijn door angst, door ziekte, of door het verlies van een geliefde? Wanneer sta jij machteloos, door krachten die je uit elkaar lijken te trekken? Waar heb jij te maken met tweespalt, verdeeldheid, verbroken relaties? Wanneer weet je echt niet waar het heen moet in je leven, weet je niet meer wat je nog geloven kan?

Kortom, de duivel is niets anders dan een naam voor alles wat een mens in de weg staat om aan te komen waar hij eigenlijk heen moet. Om te zijn wie hij ten diepste is. Een tegenstem, die je klein houdt, bang maakt.

Stef Bos zingt: 'Misschien ben je een deel van mij'. In de woestijn, in het gevecht, met jezelf, met de beproevingen in je leven, wordt duidelijk wat de kern van het bestaan is.

De duivel stelt Jezus tot driemaal op de proef. 'Als jij een zoon van God bent'. Tot drie keer toe probeert de Splier Jezus van zijn stuk te brengen, en hem zijn diepste kern te ontnemen: Kind van God, Gods Zoon. Tot drie keer toe verwijst de duivel naar de Bijbel, hij probeert Jezus op grond van de Schrift vast te leggen. Hij probeert God vast te leggen.

'God kan toch stenen in brood veranderen?' 'God kan toch de zwaartekracht weerstaan?' 'God is toch almachtig?'
In wat voor God wil de duivel, in al je verdeeldheid en je angst je laten geloven?

Maar Jezus weigert. Hij voert geen kunststukjes op. En dat doet hij ook door naar de Bijbel te verwijzen, maar niet door God voor zijn karretje te spannen. God kun je niet vastleggen. God is geen tovenaar. God speelt niet met zijn mensen en evenmin met de natuurwetten. God regeert niet door almacht, maar door mee te lijden en in zwakheid. Jezus' handelen en wandelen zullen hier een levend voorbeeld van blijken te zijn, op weg naar Jeruzalem.

Een verblijf in de woestijn is allesbehalve makkelijk. Het maakt veel duidelijk. Alle illusies zijn ontmaskerd. Je weet wat je te doen staat.

'Ik zie je'. Dat is het thema van Kerk in Actie in deze Veertigdagentijd. Op weg naar het Paasfeest zullen we steeds meer gaan zien wie Jezus is, welk gezicht van God hij wil laten zien. Maar het begint met inkeer, reflectie, proeven waar je zelf zit, naar jezelf durven zien.

In de woestijn biedt Jezus het hoofd aan drie grote verleidingen en luistert hij naar zijn Vader. Daarom ook aan ons de vraag waar onze verdeeldheid

zit, waar wij gespleten worden door duivelse machten, of dat nu door verdriet, door pijn, door gemis, of door wat dan ook gebeurt. Welke zijn onze beproevingen?

Jezus koos niet voor de honger van zijn maag, maar voor de honger van zijn hart.

Jezus sprong niet onverantwoord in het diepe, leerde niet dat God je alle ellende zal besparen, maar bleef toch op Hem vertrouwen.

Jezus koos niet voor macht, niet in het klein, niet in het groot, maar liet zien dat het uitoefenen van welke vorm van macht ook, het dienen van de duivel zelf is.

Neem tot slot nog een moment om het schilderij nog eens goed te bekijken. Durf zelf de woestijn in te gaan, durf je zelf aan te zien. Neem de tijd om te schiften tussen ballast en bagage. En durf je in je beproevingen te openen voor Gods liefde. Een liefde die zegt: 'Jij bent een gewild mens. Jij hoeft niet gespleten rond te dolen, en te verdwalen in wat jij en anderen allemaal van je denken en eisen.'

Laten we dan biddend op weg gaan in deze Veertigdagentijd:

'Neem mij aan zoals ik ben. Zuiver uit wie ik zal zijn.

Druk uw zegel op mijn ziel en leef in mij.'

In de naam van de Vader, de Zoon en de heilige Geest. Amen.